

Strategi för selektivt samarbete med

Botswana

januari 2009 – december 2013

REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:3

2009-12-17

UF2009/86812/AF

Utrikesdepartementet

Styrelsen för internationellt
utvecklingssamarbete (Sida)
105 25 Stockholm

Samarbetsstrategi för Sveriges selektiva samarbete med Botswana t.o.m. 2013

1 bilaga

Ärendet

Enligt regeringens beslut den 18 oktober 2007 (UD2007/38085/USTYR) om fokusering av det svenska utvecklingssamarbetet ska Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) inleda arbetet med en samarbetsstrategi för selektivt samarbete med Botswana.

Genom beslut den 12 juni 2008 (UD2008/15194/AF) uppdrog regeringen åt Sida att till Regeringskansliet/Utrikesdepartementet inkomma med förslag till samarbetsstrategi för selektivt samarbete med Botswana för perioden 2009-2013

Sida har i skrivelse till regeringen den 30 oktober 2008 överlämnat ett förslag till samarbetsstrategi för selektivt samarbete med Botswana samt ett förslag till avtal med Botswana. (Memorandum of Understanding).

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en samarbetsstrategi för Sveriges selektiva samarbete med Botswana att gälla för perioden t.o.m. 2013 i enlighet med *bilagan*.

Regeringen uppdrar åt Sida att i enlighet med samarbetsstrategin ansvara för genomförandet av det selektiva samarbetet med Botswana under perioden. Strategin ska styra Sidas genomförande av det delvis biståndsfinansierade selektiva samarbetet med Botswana under angivna tid.

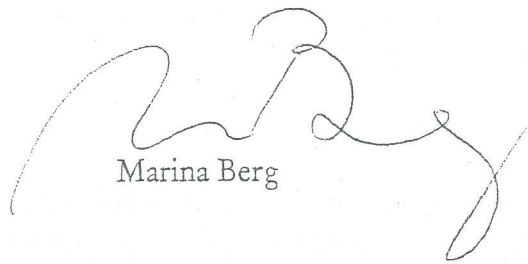
Coll/412

Sida uppdras att revidera det inkomna utkastet till avtal med Botswana i enlighet med samlingsstrategin och bemyndigar Sida att därefter ingå detta avtal för det selektiva samarbetet med Botswana för strategiperioden.

På regeringens vägnar

Gunilla Carlsson

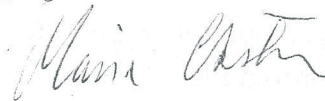

Marina Berg

Kopia till

SB-SAM
JU-EMA
UD-FIM
UD-FMR
UD-IH
UD-MU
UD-PIK
UD-RS
UD-SP
UD-UP
UD-USTYR
UD-MK
FÖ-SI
M-I
S-EIS
Näringsdepartementet
Kulturdepartementet
Ambassaden Pretoria

Kopians överensstämmelse
med originalet intygas

2009-12-17

Samarbetsstrategi för det selektiva samarbetet med Botswana t.o.m. 2013

Sammanfattning

Denna strategi anger inriktningen för Sveriges selektiva samarbete med Botswana under perioden t.o.m. 2013.

Botswana har sedan självständigheten 1966 varit en stabil demokrati med flerpartisystem och återkommande allmänna och fria val. Ett omfattande grundlagsstadgat skydd av de medborgerliga fri- och rättigheterna, ett oberoende rättsväsende och en effektiv civil kontroll över försvarsmakten bidrar till att göra Botswana till ett av Afrikas föregångsländer. Tillväxttakten i ekonomin har genomgående varit hög sedan självständigheten och landet har utvecklats till ett medelinkomstland med omfattande modernisering och förbättrad levnadsstandard, ekonomiskt och socialt, för en stor del av befolkningen. Fattigdomen är dock fortsatt utbredd och inkomstskillnaderna i landet är stora. Effekterna av hiv- och aids-epidemin slår hårt mot landets mest utsatta grupper och riskerar urholka de ekonomiska framsteg som gjorts.

Sverige har en lång historia av samarbete med Botswana och ur samarbetet har en god relation mellan länderna vuxit fram. Det svenska mervärdet bygger på denna relation samt på att svenska aktörer var för sig har byggt upp relationer och förtroenden med olika samarbetspartners i Botswana. Av vikt för samarbetets fortsatta inriktning blir det bilaterala forum för dialog som Sverige och Botswana inrättat år 2009.

Det svenska utvecklingsarbetet med Botswana avslutades 1998 och har därefter främst ersatts av samarbete i form av kontraktsfinansierat tekniskt samarbete (KTS), internationella utbildningsprogram (ITP) samt stöd till insatser för att bekämpa hiv och aids.

Det övergripande målet för det samlade svenska samarbetet med Botswana är att vidareutveckla en långsiktig bilateral relation som bygger på ömsesidiga intressen. Samarbetet ska medverka till att stärka, bredda och fördjupa relationerna mellan länderna. Målet för Sveriges selektiva samarbete med Botswana är stärkt socialt och miljömässigt hållbar ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom.

Strategin för Sveriges selektiva samarbete med Botswana ska främja nya samarbetsformer och en mångsidig relation mellan Sverige och Botswana. Det selektiva samarbetet ska domineras av aktörssamverkan som ska bygga på gemensamma intressen och ömsesidig nytta. Sida har, inom ramen för strategins genomförande, ett ansvar att stimulera aktörssamverkan. Aktörssamverkan är efterfrågestyrt och strategin ska därför, utöver de på förhand angivna områdena, vara öppen för initiativ till aktörssamverkan inom flera områden som identifieras under strategiperioden.

Sverige ska fortsatt bidra till att minska spridningen av hiv samt lindra effekterna av aids. De riktade biståndsinsatserna inom ramen för hiv- och aidsområdet ska under strategiperioden fasas ut och Sida ska om möjligt genomföra stöd till hiv/aids inom ramen för aktörssamverkan. Målet för stödet till hiv/aids är stärkta rättigheter för personer som lever med hiv och aids och ökade möjligheter för befolkningen att skydda sig.

Det samlade svenska samarbetet med Botswana

Det övergripande målet för det samlade svenska samarbetet med Botswana är att vidareutveckla en långsiktig bilateral relation som bygger på ömsesidiga intressen. Samarbetet ska medverka till att stärka, bredda och fördjupa relationerna mellan länderna. Sveriges Afrikapolitik, Sverige och Afrika – en politik för gemensamma utmaningar och möjligheter (regeringens skrivelse 2007/08:67) är en central utgångspunkt för Sveriges samlade relationer med Botswana. Sveriges politik för global utveckling (PGU)¹ är vägledande och dess mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling utgör en viktig utgångspunkt för det svenska samarbetet med Botswana.

Erfarenheterna av hittillsvarande samarbete och de svenska komparativa fördelarna, kompetens och erfarenheter av tidigare samarbete ska tillvaratas i syfte att stärka och konsolidera den samlade bilaterala relationen med Botswana. Genom ett nära och brett samarbete kommer Sverige verka för att tillsammans med Botswana främja ömsesidiga intressen.

¹ Gemensamt ansvar - Sveriges politik för global utveckling (prop 2002/03:122) samt Globala utmaningar – vårt ansvar, Skrivelse om Sveriges politik för global utveckling (skr 2007/08:89)

Det selektiva samarbetet

1. Utgångspunkter och mål

Det selektiva samarbete med Botswana bygger på partnerskap, delade värderingar, gemensam nytta, ömsesidigt intresse, delat ansvar och icke-biståndsfinansierade aktiviteter. Det fortsatta samarbetet ska i möjligaste mån bygga på den kunskap och de erfarenheter som vunnits genom tidigare samarbete och utvecklas i nära dialog mellan länderna.

Policyn för aktörssamverkan inom utvecklingssamarbetet (UD2007/46452/UP) är central. Den svenska regeringens tre tematiska prioriteringar i utvecklingssamarbetet (demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling) är särskilt viktiga och ska beaktas i såväl analys av nuvarande situation som i nya möjligheter till samarbete. En viktig utgångspunkt för det selektiva samarbetet med Botswana är landets utvecklingsmål så som de formuleras i "Långsiktig vision för Botswana ("Vision 2016") den nionde utvecklingsplanen (NDP9) samt det nationella strategiska ramverket för hiv och aids.

Det svenska selektiva samarbetet ska i relevanta delar ta hänsyn till EU:s samarbete med Botswana och Sverige ska vara en aktiv aktör i dessa sammanhang.

Parisdeklarationen om biståndseffektivitet, Handlingsplanen från Accra och EU:s uppförandekod för arbetsfördelning och komplementaritet ska så långt som möjligt vägleda det selektiva samarbetet.

Sidas övergripande ansvar att stimulera aktörssamverkan innebär bl.a. att stödja Exportrådet i dess arbete med att identifiera och etablera fokuspunkter mellan Botswana och Sverige inom ramen för programmet "Meeting Point". Exportrådets roll som facilitator med lokal närvaro och nätverk i Botswana är centralt i Sveriges samarbete med Botswana. Sida ska fortsatt verka för att denna plattform stärks och uppmuntra andra aktörer att göra detsamma.

Målet för Sveriges selektiva samarbete med Botswana är stärkt socialt och miljömässigt hållbar ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom.

Det selektiva samarbetet ska domineras av aktörssamverkan och även inkludera riktade biståndsinsatser till hiv/aids området. Det svenska stödet till hiv-aidsområdet ska ha fortsatt katalytisk effekt för Botswana i genomförandet av landets nationella hiv/aids plan. I takt med att de riktade biståndsinsatserna på hiv/aids området fasas ut ska Sida under utvärdera huruvida aktörssamverkan är en möjlig samarbetsform inom ramen för stödet på området.

I genomförandet av strategin ska beaktas att Botswana är öppet för garantier och utvecklingslån.

Strategins övergripande processmål är följande.

- Andelen stöd som inriktas mot aktörssamverkan ska vid halvtidsöversynen utgöra merparten av den årliga landallokeringen.
- De riktade biståndsinsatserna på hiv/aids området ska vara utfasade vid strategiperiodens slut.
- Att nationellt ägarskap och ledarskap stärks i genomförandet av den nationella hiv/aids-planen.

Sveriges dialog ska bedrivas såväl bilateralt som inom ramen för Sveriges medlemskap i EU. Den främsta plattformen för den bilaterala dialogen ska vara de planerade årliga högnivåmötena i det bilaterala forum som inrättats. Detta forum förväntas vara vägledande för den framtida inriktningen på samarbetet.

2. Aktörssamverkan

Målet för aktörssamverkan med Botswana är att stimulera och stärka framväxten av självbärande relationer av ömsesidigt intresse mellan svenska och botswanska aktörer i syfte att bidra till målet för det selektiva samarbetet. Därmed ska aktörssamverkan bidra till att stärka det samlade bidraget till fattigdomsbekämpning och en rättvis och hållbar global utveckling.

Aktörssamverkan ska underlätta ett bredare samarbete mellan företrädare, organisationer och enskilda människor och kan på så sätt bidra till att stärka, bredda och fördjupa Sveriges samlade relationer med Botswana och omfatta många aktörer i enlighet med policyn för aktörssamverkan. Insatserna ska baseras på aktörernas egna initiativ och intressen liksom gemensamt ägaransvar samt ska utgå från Botswanas behov och prioriteringar. Inom ramen för aktörssamverkan ska möjligheterna att betona Corporate Social Responsibility, CSR, unyttjas.

Aktörssamverkan ska användas för att stödja gemensamma aktiviteter och projekt med målsättningen att nå en fördjupad samverkan inom respektive samarbetsområde som på sikt ska kunna bli självbärande. Aktörssamverkan ska bidra till att generera vidare självbärande relationer mellan Sverige och Botswana. Med självbärande relationer avses relationer som har potential att på sikt fortsätta med annan finansiering än från biståndet. Samarbetet ska framför allt inriktas på områden där den övergripande politiska ambitionen att verka för en fördjupad samverkan sammanfaller med målet för PGU och svenskt utvecklingssamarbete, och med konkreta idéer och intresse från relevanta institutioner, organisationer

och företag i respektive land. Samtidigt kan stöd till insatser inom aktörssamverkan finansieras över olika anslagsposter inom det internationella utvecklingssamarbetet och kombineras med finansiering från andra utgiftsområden.

I linje med det övergripande målet för Sveriges samarbete med Botswana är följande samarbetsområden för aktörssamverkan särskilt viktiga: ekonomisk tillväxt; miljö och klimat; samt demokrati och mänskliga rättigheter. Samarbetsområdena har valts med utgångspunkt i Botswanas prioriteringar så som de uttrycks i Vision 2016 och NDP9 samt utifrån en bedömning av existerande och potentiella svenska aktörers intressen och komparativa fördelar i samarbetet med Botswana. Det är dock inte på förhand givet att aktörssamverkan endast kommer att ske inom valda områden då aktörssamverkan är efterfrågestyrt samarbete och därför ska kunna övervägas även inom andra områden som identifieras under strategiperioden. Sveriges roll är framför allt att vara katalysator och partner till Botswana inom områden där svenska aktörer har komparativa fördelar. Samarbetet ska böttna i en ömsesidighet bestående av ett gemensamt intresse av fördjupad samverkan samt uttalad ansvarsfördelning aktörerna emellan. Utmärkande för aktörssamverkan är att samarbetet definieras i dialog mellan aktörer i respektive länder.

Merparten av den årliga landallokeringen till Botswana ska vid halvtidöversynen vara inriktad på aktörssamverkan. Sida ska därefter verka för en fortsatt ökning av andelen aktörssamverkan under strategiperioden. I enlighet med de grundläggande principerna för aktörssamverkan ska följande kriterier gälla i samarbetet med Botswana.

- Svensk biståndsfinansiering ska verka katalytiskt och vara tidsbegränsad.
- Insatserna ska vara utformade för att stimulera självbärande relationer med ett gemensamt ägarskap och tydlig roll- och ansvarsfördelning, genom exempelvis kostnadsdelning.
- Insatserna ska medverka till att relationer skapas som över tiden kan leva kvar utan biståndsfinansiering.
- Insatserna ska utgå från botswanska och svenska aktörers intressen, behov och erfarenheter.

Sida ska identifiera relevanta aktörer i både Sverige och Botswana som kan vara intresserade av att genom aktörssamverkan bidra till samarbetet samt ange lämpliga samverkansformer med dessa.

Möjligheter till aktörssamverkan inom hiv/aids ska utvärderas i takt med att de riktade biståndsinsatserna på området fasas ut.

2.1 Ekonomisk tillväxt

Mål: Stärkt kapacitet att öka handel och till att öka ekonomisk diversifiering.

Stärkt handelskapacitet, ökad handel samt ökad ekonomisk diversifiering är viktiga förutsättningar för att fördjupa Botswanas ekonomiska integration regionalt och globalt för att på så vis öka den ekonomiska tillväxten och nå minskad fattigdomen i landet. Sida ska bidra till att stimulera aktörssamverkan på området och därmed skapa förutsättningar för ökad handel, export och import genom förbättrad handelskapacitet och ökad ekonomisk diversifiering. Detta förutsätter bl.a. en identifiering av svensk handelspolitisk kompetens och styrka samt att internationella åtaganden och normer inom handelsområdet möts.

Botswanas regering har uttryckt intresse för samarbete med svenska aktörer på handelsområdet i form av kapacitetsutveckling och institutionsuppbyggnad genom institutions- och näringslivssamarbete. Försök till att stimulera aktörssamverkan ska göras inom ramen för bl.a. uppbyggnad av analys- och förhandlingskapacitet inom såväl WTO som regionala handelsförhandlingar, effektivisering av tullprocedurer, insatser för att möta internationella standarder och minska höga transportkostnader.

Sida anmodas att fortsätta samarbetet med Kommerskollegium som etablerat samarbete med Botswana med syfte att stärka den institutionella kapacitetsuppbyggandet på handelsområdet.

Exportrådets närvaro i landet medverkar till att bredda kontaktytorna mellan svenska och botswanska aktörer. Sida anmodas att etablera ett nära samarbete med Exportrådet även på detta område.

En översyn av land- och äganderättsrelaterade lagar pågår i Botswana. I detta arbete har Botswana inlett ett samarbete med svenska lantmäteriet. Väl fungerande system för reglering av lantdräktigheter och äganderätt är en av utgångspunkterna för social och ekonomisk utveckling. På detta område, inom ramen för aktörssamverkan, ska Sida bidra till att stimulera och främja aktörssamverkan mellan Botswana och lantmäteriet och verka för ökade kontakter och samarbete mellan aktörer i Sverige och Botswana. Samverkan får dock inte ske i en omfattning som påverkar lantmäteriets möjlighet att nå de av regeringen uppsatta målen för myndighetens kärnverksamhet.

En väl utvecklad infrastruktur är en förutsättning för ett lands ekonomiska utveckling och konkurrenskraft. Aktörssamverkan inom infrastrukturutveckling och hållbar stadsutveckling ska därför stimuleras.

Botswana arbetar med att förbättra sitt institutionella ramverk för transport och trafiksäkerhet och har uttryckt intresse för att samarbeta med svenska aktörer. Sida ska aktivt söka aktörer i Sverige för att stimulera samarbete mellan svenska och botswanska aktörer på detta område.

Kvinnors viktiga roll för ökad ekonomisk tillväxt ska särskilt uppmärksammas.

2.2 Miljö och klimat

Mål: stärkt kapacitet att hantera och motverka miljö- och klimatförändringar.

Påfrestningen på Botswanas miljö med anledning av globala klimatförändringar kan antas leda till bristande tillgång på vatten, ökad markförstörelse och torka. Insatser för en långsiktigt hållbar stadsutveckling är i sammanhanget viktiga. Sida ska därför stimulera aktörssamverkan mellan aktörer i Sverige och Botswana inom områden såsom integrerad vattenresursförvaltning och regnvattensystem samt bärkraftig hantering av mineraltillgångar och utveckling av kunskap och teknologi för ren och effektiv energiproduktion och -användning.

2.3 Demokrati och mänskliga rättigheter

Mål: stärka demokratiska institutioner och organisationer representerande av det civila samhället.

Sida ska stimulera aktörssamverkan som leder till samarbete som främjar utvecklingen av demokratiska institutioner och ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle. Det civila samhällets organisationer är svagt organiserade och har en svag roll som stärkare av demokratiska principer.

Förvaltningsreformer är viktiga för att stärka demokratin, öka transparensen i förvaltningen och stävja korruption. Sida bör därför fortsätta att stimulera aktörssamverkan mellan Riksrevisionen och relevanta myndigheter i Botswana.

3. Hiv och Aids

Mål: stärkta rättigheter för personer som lever med hiv/aids och ökade möjligheter för befolkningen att skydda sig.

För att uppnå målet ska Sverige ge stöd till genomförandet den nationella planen för hiv/aids. Botswanas utvecklingsplan (NDP9) anger utveckling av humankapitalet, inklusive hiv/aids-relaterade frågor som ett prioriterat politikområde. Det svenska stödet förväntas ha katalytisk effekt för Botswana i genomförandet av denna nationella plan och ska främst inriktas på kapacitetsutveckling. Kapacitetsutvecklingen ska vara nationellt ägd, efterfrågestyrd och resultatorienterad.

Stödet till hiv/aids området sker för tillfället genom riktade biståndsinsatser. Under strategiperioden ska de riktade biståndsinsatserna på området fasa ut. Sida ska under strategiperioden aktivt verka för att skapa förutsättningar för aktörssamverkan inom området.

4. Biståndsformer

Stödet till samarbetsområdena ekonomisk tillväxt, miljö och klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter ska enbart ske i form av aktörssamverkan. De riktade biståndsinsatserna inom på hiv- och aidsområdet ska fasa ut under strategiperioden och Sida ska verka för att samarbetet inom området kan övergå till aktörssamverkan.

Utöver det gåvofinansierade utvecklingssamarbetet är Botswana öppet för garantier och obundna utvecklingslån.

Stöd till insatser inom aktörssamverkan kan finansieras över olika anslagsposter inom det internationella utvecklingssamarbetet och kombineras med finansiering från andra utgiftsområden.

5. Omfattning, genomförande och uppföljning

Sidas landallokering för Botswana ska uppgå till cirka 45 miljoner kronor för 2009 och för åren 2010 till 2013 ca 40 miljoner kronor per år. Volymen motsvarar ungefär den volym som planerades för 2008.

Att andelen stöd som inriktas mot aktörssamverkan utgör merparten av den årliga landallokeringen vid halvtidsöversynen är en målsättning. Detta ska uppnås genom att Sida proaktivt arbetar med kommunikation och främjande av möten mellan botswanska och svenska aktörer framförallt inom områdena fattigdomsinriktad ekonomisk utveckling, miljö och klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter. Sida ska därför utveckla en kommunikationsplan som ska understödja arbetet med aktörssamverkan, informera parter om olika finansieringsformer, arbeta med mötesplatser och föra en kontinuerlig dialog med Botswanas ambassad samt parter i respektive land.

I de fall finansiering via Sida ligger till grund för andra myndigheters aktiviteter är Sida ansvarigt för årlig uppföljning och styrning gentemot de aktuella myndigheterna. Sida ska föra en kontinuerlig dialog med facilitatorer och aktörer i syfte att säkerställa att principerna för biståndsfinansierad aktörssamverkan uppfylls. Denna dialog ska särskilt fokusera på vad biståndsfinansierad aktörssamverkan syftar till och vilka principer som facilitatorer och aktörer måste förhålla sig till för att aktörsdrivet samarbete ska kunna finansieras med biståndsmedel.

Rapportering och verksamhetsplanering inom ramen för aktörssamverkan ska ske i samråd mellan Sida och berörda aktörer eller facilitatorer.

Uppföljning av det riktade biståndssamarbetet görs årligen. Sidas årliga rapportering och verksamhetsplanering är de huvudsakliga mekanismerna för uppföljning på detta område.

En halvtidsöversyn av det selektiva utvecklingssamarbetet ska genomföras år 2011. Rekommendationer ska då ges om den fortsatta inriktningen och omfattningen. Vid eventuella förändringar ska samråd ske mellan Regeringskansliet (UD) och Sida. Sida ansvarar för att upprätthålla dialogen, i enlighet med den kommande kommunikationsplan, med övriga facilitatorer och aktörer kring aktörssamverkan.

Principerna om biståndseffektivitet och de åtaganden som gjorts i Parisdeklarationen och Handlingsplanen från Accra ska styra genomförandet av alla riktade biståndsinsatser. Principerna ska också vara vägledande i arbetet med att genomföra aktörssamverkan. Det är särskilt angeläget att säkerställa att insatser som bedrivs genom aktörssamverkan är efterfrågestyrda, med ett tydligt botswanskt ägarskap. Aktörssamverkan bör också bidra till att i linje med Handlingsplanen från Accra stärka det demokratiska ägarskapet för Botswanas utvecklingspolitik, genom att fler aktörer än den centrala regeringen deltar i utvecklingsdialog och -insatser.

Samtliga insatser ska utformas så att de motverkar korruption. Åtgärder för att förebygga uppkomsten och spridningen av korruption ska vara en aktivt integrerad del av samarbetet.

Uppföljning av resultat kommer att ske årligen i samråd med Botswana. I samband med de årliga resultatredovisningarna ska regeringens tre tematiska prioriteringar särskilt beaktas. Halvtidsöversynen ska utvärdera hur utvecklingssamarbetet genom det selektiva samarbetet har fungerat, med särskilt fokus på aktörssamverkan, samt ge rekommendationer om den fortsatta inriktningen och huruvida samarbetet senare ska fasas ut, det sistnämnda mot bakgrund av tidigare fattade beslut om utfasning.

Bakgrund

1. Sammanfattade resultatbedömning av tidigare samarbete

Det svenska utvecklingssamarbetet med Botswana avslutades 1998. Därefter har samarbete främst skett i form av kontraktfinansierat tekniskt samarbete (KTS), internationella utbildningsprogram (ITP) samt stöd till insatser för att bekämpa hiv/aids. Den totala volymen har ökat över tid, främst till följd av stödet till kampen mot hiv/aids.

Stöd i kampen mot hiv/aids

Sidas regionala hiv/aidsteam baserat i Lusaka ansvarar för stödet till hiv/aids-insatser i Botswana. Det finns få bilaterala givare inom området och erfarenheterna visar att Sverige kan, trots en begränsad finansiell insats och trots att större givare såsom FN och EU ger betydande stöd inom området, spela en viktig roll med sin breda preventionsagenda och ansats avseende sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Frågor som drivs från svensk sida är framförallt rätten till fri abort, sexualundervisning och preventivmedelsrådgivning.

Stödet som fortsatt efter den egentliga utfasningen av Sveriges utvecklingssamarbete har kommit att ta ett alltmer sammanhållet och strategiskt uttryck med inriktning på kapacitetsutveckling på lokal nivå och av det civila samhället samt nationellt ledarskap. Stödet har huvudsakligen kanaliserats genom Forum Syd, nationella aidssamordningsmyndigheten (NACA), samt olika regeringsorgan så som Ministry of Local Government (MLG) och direktstöd till Kuru Family of Organisations som arbetar med marginaliserade minoriteter.

Genom stödet till MLG har goda resultat uppnåtts inom behandling och stöd till människor som lever med hiv/aids. Exempel på resultat är minskad sjukfrånvaro, framgångsrika hembaserade vårdprogram, program för föräldralösa barn samt ett mer effektivt användande av personalresurser då man vid hembesök utreder hela familjens behov och inte bara enskilda individer som tidigare. Detta leder till att utredningar av familjens behov blir av bättre kvalitet och att remissystemet stärks. Verksamheten har under det första året främst bidragit till kapacitets- och organisationsutveckling och utveckling av nätverk inom den del av civila samhället som arbetar med hiv/aids. Detta möter upp ett stort behov identifierat i Botswanas nationella plan för hiv-prevention.

Prevalensen inom åldern 15-49 har minskat från 31 % 2003 till 24 % 2007. Botswana blev första land i Afrika att erbjuda gratis bromsmedicin 2002. Idag nås 83 % av alla behövande av ARV jämfört med 7 % 2003.

Kontraktfinansierat tekniskt samarbete (KTS)

KTS-samarbetet har under perioden 2004-2007 uppgått till cirka 14 miljoner kronor och finansierats till hälften av Sverige och till hälften av Botswana. Under perioden har samarbetet berört public broadcasting och meteorologi. Samarbetet har bl.a. lett till utbildning av 460 anställda vid Botswana Department of Broadcasting Services vilket i sin tur resulterat i högre programkvalitet och förbättrad management och produktionskapacitet samt förbättrad meteorologisk övervakning och nätverk för datainsamling och förbättrad kapacitet för långtidsprognoser, klimatanalyser och klimatförändringsstudier. Insatserna har godkänts av Botswanas finansministerium vilket borgar för ägarskap och att insatserna bedömts relevanta.

För de enskilda insatserna gäller att effektiviteten tycks ha varit tillfredsställande och man har uppnått resultat på output-nivå och därigenom skapat en plattform för fortsatt samarbete. Studier av KTS i Botswana indikerar genomgående ett starkt botswanskt ägarskap som dels berott på integreringen i det ordinarie nationella planeringsförfarandet, dels på en tydlig efterfrågestyrning. Slutsatsen är att det finns goda förutsättningar att vidareutveckla aktörssamverkansformen i Botswana.

2. Sammanfattande analys av Sveriges roll i Botswana

2.1 EU:s politiska beslut och processer som är relevanta för samarbetet

EU:s politiska, ekonomiska och utvecklingssamarbete med Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS) regleras sedan 2000 av Cotonou-avtalet. Förhandlingar om ett ekonomiskt partnerskapsavtal (EPA) mellan EU och AVS, inklusive SADC-gruppen som leds av Botswana, inleddes 2003 och ledde fram till ett interimsavtal i december 2007. Ett fullständigt EPA-avtal är under framförhandlande.

Europeiska kommissionens (EC) landstrategi för Botswana täcker perioden 2008 till 2013 med en budgettilldelning om 77.3 miljoner Euro. Strategin fokuserar på ekonomisk och social utveckling. Fattigdomen skall bekämpas genom stöd till ekonomisk diversifiering och ökad global konkurrensförmåga. EC, liksom andra givare, fokuserar också på hiv/aids och stöd för att stärka det civila samhället.

EU:s uppförandekod om komplementaritet och arbetsfördelning är en viktig utgångspunkt i samarbetet

2.2 Samstämmighet för utveckling

För de flesta politikområden förutses strategin medföra en positiv påverkan, om än inte direkta synergier. I andra hänseenden förutses synergieffekter med övriga svenska engagemang på subregional, regional och global nivå.

Sverige har en framträdande roll internationellt avseende handelsrelaterat utvecklingssamarbete och stödjer flera handelsrelaterade initiativ i Afrika söder om Sahara, bland annat via Kommerskollegium, SWEDAC och Livsmedelsverket. Riksrevisionen har inlett samarbete med Botswana kring förvaltningsreform. Detta samarbete har potential att positivt inverka på enskilda insatser, i synnerhet där Botswanska myndigheter utgör part, samt på genomförandet av den svenska samarbetsstrategin i sin helhet.

2.3 Svenska aktörer och svenska komparativa fördelar

Idag finns ett begränsat antal svenska aktörer aktiva i Botswana, exempelvis Eltel, Volvo, Atlas-Copco, Scania, Sweco, Lantmäteriet, Forum Syd och Riksrevisionen. Närvaron av svenska företag kan bl.a. medföra potential för att sprida kunskap om CSR. Sida har ingått avtal med svenska Exportrådet och ska under strategiperiodens första år proaktivt arbeta mot att inleda samarbete med andra facilitatorer för att identifiera och etablera fokuspunkter mellan Botswana och Sverige och därmed bidra till samarbeten inom ramen för aktörssamverkan. Generellt bedöms svenska aktörer ha god kompetens inom de för strategin aktuella samarbetsområdena.

Trots att hiv/aids står i fokus för stöd hos FN, EU och andra givare är bedömningen att Sverige har en roll att spela i det preventiva arbetet. Botswana har haft stora framgångar vad gäller att öka hiv-positivas tillgång till bromsmediciner men mycket återstår att göra på det förebyggande området. Sveriges stöd och fokus på rättighetsaspekterna kopplade till hiv/aids är därför av betydelse. Sverige ses som en trovärdig partner utan koloniala band eller egen agenda och mot denna bakgrund har Sverige en gedigen grund att bygga vidare på inom det selektiva samarbetet med särskilt fokus på aktörssamverkan. Erfarenheterna visar att Sveriges stöd med fokus på prevention och Sveriges ansats avseende SRHR spelar en betydande roll inom hiv/aids området i Botswana.

3. Överväganden om mål och inriktning av det framtida samarbetet

Det svenska stödet bedöms ha störst mervärde för fattigdomsbekämpning om det sker i form av aktörssamverkan inom områdena ekonomisk tillväxt, miljö och klimat, demokrati och mänskliga rättigheter samt riktade biståndsinsatser till

kampen mot hiv/aids. Förutsättningarna för aktörssamverkan mellan länderna betraktas som goda och ska ges ökad prioritet under strategiperioden. Tonvikten ska fortsatt läggas på gemensamt prioriterade områden vilka även kan ligga utanför ovan nämnda områden där förutsättningarna bedöms vara särskilt gynnsamma. Dock bör betydande flexibilitet eftersträvas i syfte att involvera fler aktörer under perioden. Aktörernas vilja och kapacitet är särskilt viktiga faktorer. Svenska aktörers intresse för samarbete med och i Botswana är påtagligt och aktörer har identifierats inom bl.a. departement, myndigheter, organisationer, universitet, privata institutioner och företag. Sidas kapacitet och förmåga att effektivt informera, underlätta och föra samman aktörer i Sverige och i Botswana blir avgörande i genomförandet av strategin.

Handel är en viktig förutsättning för att nå ekonomisk tillväxt och ökad diversifiering, vilket i sin tur är en förutsättning för att minska fattigdomen. Botswanas regering har uttryckt intresse för samarbete med svenska aktörer på handelsområdet i form av kapacitetsutveckling och institutionsuppbyggnad. Stöd till samarbete mellan aktörer på detta område blir aktuellt under strategiperioden och bör ges fortsatt hög prioritet. Kommerskollegiums diskussioner med Botswana om biståndsfinansierat samarbete som syftar till institutionellt kapacitetsuppbyggande på handelsområdet är ett bra exempel. Sverige har en framträdande roll internationellt avseende handelsrelaterat utvecklingssamarbete och detta ska avspeglas i det framtida samarbetet med Botswana.

Väl fungerande system för reglering av landrättigheter och äganderätt är en av utgångspunkterna för social och ekonomisk utveckling. En översyn av land- och äganderättsrelaterade lagar pågår i Botswana. I detta arbete har ett samarbete med svenska lantmäteriet inletts. Samarbetet förutses ha potential att öppna upp för ökade kontakter och samarbeten mellan aktörer i Sverige och Botswana vilket bör beaktas.

Den kanske enskilt största utmaningen för Botswana är den höga hiv-prevalensen och aidsepidemin. Därför ska svenskt stöd på detta område ges fortsatt hög prioritet under strategiperioden, framförallt genom riktade biståndsinsatser. I ett längre perspektiv bör även insatser för hiv och aids vara lämpliga för nya samarbetsformer, t ex aktörssamverkan. Det fokus som inom aktörssamverkan läggs på bl. a. jämställdhet och kvinnors situation och mänskliga rättigheter gör att insatser mot hiv och aids faller väl in.

Fattigdom, arbetslöshet, klyftor och utanförskap kan komma att utgöra allvarliga hinder för landets fortsatta stabilitet liksom för landets ekonomiska och sociala utveckling. Den globala ekonomiska krisen riskerar att få långtgående effekter såväl i Botswana som i regionen. Sveriges insatser ska beakta detta och bidra till socialt och ekonomiskt hållbar utveckling samt särskilt betona åsidosatta grupper.

Klimatförändringar riskerar att öka påfrestningen på Botswanas miljö med följder som bristande tillgång till vatten, ökad markförstörelse och torka. Området har identifierats som en prioritet av Botswana. Samverkansmöjligheter mellan aktörer i Sverige och Botswana finns inom områden som integrerad vattenresursförvaltning och regnvattensystem samt bärkraftig hantering av mineraltillgångar och utveckling av teknologi för ren och effektiv energiproduktion där svenska institutioner och andra aktörer har god kompetens. Möjligheterna till att bredda samarbetet med Botswana inom miljö- och klimatområdet bör därför undersökas.

Det civila samhällets organisationer i Botswana är svagt organiserade och har en svag roll som stärkare av demokratiska principer. Samarbeten som etableras under strategiperioden inom ramen för aktörssamverkan för att stärka det civila samhällets organisationer, den demokratiska kulturen och respekten för och främjandet av mänskliga rättigheter bör kunna öka. Samarbetet bör särskilt uppmärksamma jämställdhet och kvinnors roll i utveckling, frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt vikten av en vidgad demokratisk arena.

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Tel: 08-405 1000, Fax: 08-723 11 76, webb: www.ud.se

Omslag: UD-PIK-INFO, tryck: XGS Grafisk service, 2010

Artikelnummer: UD 10.029